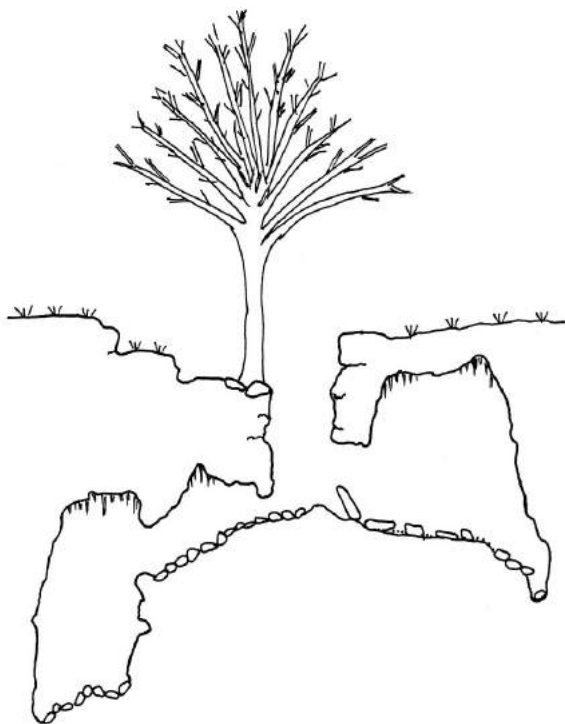
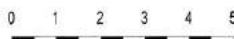

IZTEGNJENI PROFIL

KOZJI ROB

so Skopelci imeli najetega pastirja iz Tolmina, ki je pasel vso skopelsko živino po vsej gmajni.

No, sedaj sva izvedela, zakaj Skopelci ne obvladajo vseh detajlov lastne gmajne, domnevava pa tudi, da je ta pastir pokazal italijanskim jamarjem jamo Porivenca (ozko 17-

Matevž Hreščak

PETNJAK

»Med Podbrežami in Brestovico je ena posebna jama, ki ji rečejo Brestovci in Podbrežci Petnjak. Ta jama je pod eno velikansko mogočno skalo. Če se človek spusti v jamo, bo na dnu te jame naletel na ena skrivna vrata. Dobro je, da človek ve, kam vodijo tista vrata. Po tistih vratih se pride na drugi svet, v strašno podzemlje. Po navadi so vrata zapahnjena z devetimi železnimi zapahi in še zaklenjena s tremi ključi. Ključe hrani sam hudič. ...«¹

Petnjak (kat. št. 952) je udornica na vzhodnem robu Krasa. Nahaja se na pobočju hriba Sopada, severno nad vasjo Brestovica pri Povirju. S svojimi dimenzijami in velikim

metrsko brezno). Ko so jamo raziskali in izmerili, pa je najbrž dal kamen na vhod, da živina ne bi padla v jamo. ALI JE JAMA PORIVENCA ZA VEDNO IZGUBLJENA?

Nad dolino Kozji rob sva našla tri odprte kope škrl. Oblika in velikost enega od njih je bila identična tlorsu vhoda jame Kozji rob. Ampak jama je bila do vrha zasuta. Ledinsko ime, ki je bilo isto kot ime jame, in italijanski tlors vhoda sta nama dala optimizem in voljo, da sva začela kopati. Po italijanskem načrtu sva locirala, kje naj bi bil vhod, in tam sva najprej odstranila listje ter zemljo. Kmalu sva lahko določila stene vhodnega brezna, kar nama je bilo v veliko veselje za nadaljevanje dela. V nižjih plasteh sva naletela na velike količine skal, ki so bile pomešane s zemljo. Po odstranitvi treh kubičnih metrov kamenja se je odprl krajši vhodni rov. Ta je zelo lepo zakapan in ima prav take dimenzije, kot so ga pred skoraj sto leti skicirali italijanski jamarji. V pavzi med kopanjem sva pregledala širšo okolico v radiju 100 metrov, a kamna, ki bi bil na jami Porivenca, nisva našla.

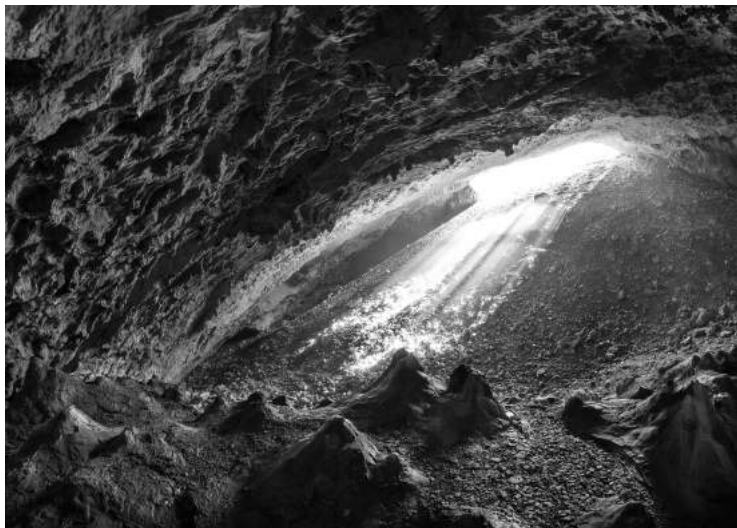
Da bi prišla v zahodni rov, je bilo potrebno razcepiti večjo skalo, ki se je grozeče pojavila v steni jame. Ob koncu marca 2018 sva najprej razbila grozečo skalo v steni, nato pa sva iz jame dvignila na površje še preostalo kamenje, ki je oviralo dostop v zahodni rov. Tako sva iz jame na površje dvignila približno 4 kubične metre kamenja. Sledilo je raziskovanje in merjenje jame. Pri raziskovanju jame sva v zahodnem rovu našla manjše brezno, ki ga ni na italijanskem načrtu jame.

vhodom je jama že od nekdaj burila domišljijo prebivalcem okoliških vasi. Od tega, da je bil to vhod v sam pekel, pa do skrivališča, v katerem se je s svojo tolpo v času ropanja furmanov skrival rokovnjaški poglavar Črni Jurij.² Ob koncu druge svetovne vojne pa so se v podzemni dvorani pred partizani skrivali nemški vojaki.

Pod severno navpično steno 60 m globoke in 100 m široke udornice se začne vhod v jamo, ki je širok 28 m in visok približno 6 m. Takoj za vhodom se prostor razširi v elipsasto dvorano (60 m x 95 m) s stropom, visokim do 20 m. V dvorani izstopa 30 m visok kamin, ki se na vrhu

¹ Jasna Majda Peršolja: Teta Liza para, pravce čara, str. 34

² Albin Kjuder: Zgodovinski mozaik Primorske, str. 132

Slikovita vhodna dvorana velikih dimenzij (foto: Mark Grmek).

vodoravno zapre.

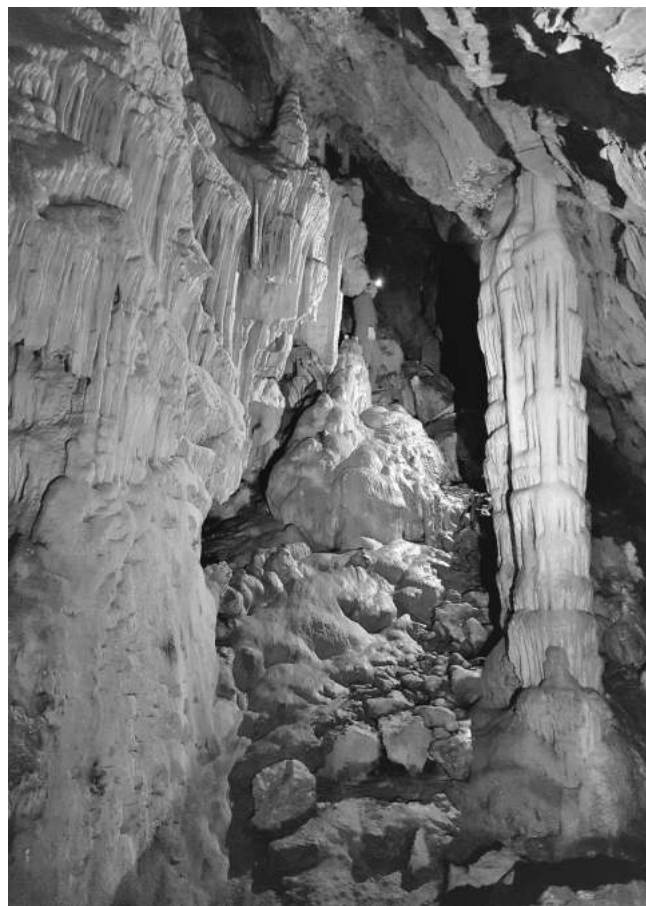
Na južnem delu dvorane se odpre vzporedna dvoranica, dolga približno 30 m in široka 10 m. Z razliko od glavne dvorane, ki ima le redke sledove sige, je ta močno zasigana. V najnižjem delu vzporedne dvorane je okrog 5 m visok kapniški steber³.

Jama je bila v modernejši zgodovini prvič resno izmerjena in opisana iz strani DZRJL leta. 1981, sicer pa je bila prvič zabeležena v tržaški reviji *Il Tourista* leta 1909, kjer je bil objavljen tudi prvi načrt jame. Z letom 1981 so se v jamo začele resnejše odprave, ko so člani DZRJL sledili prepihu iz ožine, ki se je pojavljal med steno in podornim materialom v vzhodnem delu dvorane. V letih 1981–1983 je sledilo 18 zabeleženih akcij, v katerih so rov podaljšali do dolžine 50 m, ki se spusti za 23 višinskih metrov. Takrat so se akcije v Petnjaku zaključile do lanskega poletja 2018, ko je ta ponovno vzbudil zanimanje novih članov DZRJL ter navdušenje prvoprstopnikov, da bidela v njem ponovno oživila.

Junija smo si najprej ogledali rov, v katerem so dela zaključili naši predhodniki leta 1983. V naslednji akciji smo v jami pregledali vse vprašaje, ki so ostali odprti v zadnjih petintridesetih letih. Torej preplezali smo tridesetmetrski kamin v vhodni dvorani ter ugotovili, da se na vrhu vodoravno zapre. Nato smo nadaljevali s kopanjem v spodnjem delu rova, iz katerega še vedno vleče najmočnejši prepah. Vendar smo tam naleteli na težavo, ko je bilo potrebno začeti kopati pod nestabilni podor. Zaradi tega smo začeli razmišljati o novih rešitvah in v ta namen sta Jure in Špela decembra jamo ponovno izmerila. Po pregledu meritev smo se odločili, da začnemo s kopanjem

ob stropu in podoru v višjem delu rova. Tako je bilo v lanskem letu skupaj organiziranih deset akcij v Petnjak. Iz jame še vedno vleče prepah, a potrebno bo še nekaj akcij, da odkrijemo, kaj se skriva za neprehodnimi ožinami.

Podzemni tok reke Reke je do sedaj znan v štirih jamah na slovenski strani meje. Začne se v Škocjanskih jamah, nadaljuje v Kačni jami, v Jami 1 v Kanjaducah in v Breznu v Stršinkni dolini. Znani dihalnik na dvorišču stanovanjske hiše v Povirju, iz katerega ob močnejših deževjih nenormalno močno piha, je od Petnjaka oddaljen dobra 2,5 km. Tega sva si s Cyrilom ob visokih vodah reke Reke, 30. oktobra 2018, ko je tok iz običajnih 20 m³/s narasel na izjemnih 230 m³/s, tudi ogledala. Vendar so nama domačini

Kapniki v stranski zasigani dvorani Petnjaka (foto: Primož Jakopin).

povedali, da tokrat niso opazili izrazitega prepaha, saj da bi moralo biti deževje dolgotrajnejše.

Naše pobožne želje bi bile, da bi skozi Petnjak dosegli podzemni tok reke Reke. Zaradi geološke strukture ne moremo z gotovostjo trditi, da bi bilo to sploh izvedljivo. Lahko pa upamo, da se nam nekoč uspe dokopati v neznani podzemni pritok, ki bi se usmeril proti toku reke Reke.

³ Glas podzemlja 1982, str. 19–20